

ANALÝZA PODPOR V ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR 2007

= Informační list =

Analýza je přehledem současných podpor v zemědělství, který současně porovnává ekonomickou motivaci zemědělce při rozhodování o složení plodinové skladby. V závěru uvádí konkrétní doporučení k odstranění jednotlivých bariér, která navazují na již sestavenou analýzu bariér rozvoje OZE pro výrobu elektřiny, sestavenou řešitelskými organizacemi. Cílem analýzy bylo identifikovat bariéry pěstování a využívání biomasy k energetickým účelům, což je nutným východiskem k jejich odbourání.

foto: Vlasta Petříková, sklizeň štovíku

Výchozí stav

Současný systém zemědělských dotací je dlouhodobě uměle vytvářená cesta k centrální regulaci celého zemědělského sektoru, který v minulosti zajišťoval především lokální soběstačnost. Dotace a podpory v jednotlivých sektorech zemědělství kompenzují zemědělcům negativní dopady transkontinentálních trhů a kvóty pro produkci jednotlivých komodit jsou snahou o jejich optimální regulaci. S odstupem času se tato cesta podpory zemědělství nezdá být z pohledu trvale udržitelného rozvoje šťastně zvolená, neboť složitý systém podpor zvyšuje nároky na administrativu, ubírá čas zemědělcům a deformuje přirozený lokální trh zemědělských komodit.

Z důvodu plnění mezinárodních závazků je třeba při přidělování jednotlivých podpor zohlednit současná environmentální hlediska. Jedním z nich je i naplnění indikativního cíle podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě

elektřiny v České republice ve výši 8 % do roku 2010, který se neobejde bez produkce biomasy. Zemědělci jsou k plnění tohoto cíle motivováni národními i evropskými dotačními tituly k pěstování produkce pro energetické využití. V roce 2007 přibyla k národní podpoře (1.U.) nová podpora pro energetické plodiny z evropských fondů. Bohužel pro rok 2008 se národní podpora ruší a pro pěstitele energ. plodin zůstává možnost čerpání pouze evropské podpory, u které je v roce 2007 krácena výplata na plochu cca o 30 %.

foto: Vlasta Petříková, balíky štovíku

Výsledky analýzy

Jedním z hlavních důvodů pomalého rozvoje energetického využití biomasy je nedostatek dlouhodobé jistoty pěstitelů v podpoře produkce biomasy, která je nutná k dlouhodobým smlouvám s odběrateli. Zájem zemědělců o pěstování energetických plodin se zvýší, jakmile se zvýší dotace.

Dokladem je navýšení osevních ploch energetických plodin o 70%, po zvýšení dotací z 2000 Kč/ha v roce 2006 na 3000 Kč/ha v roce 2007. Zásadní podmínkou pro rozšíření pěstování energetických plodin je jejich dotační zvýhodnění, alespoň minimálně nad úroveň tradičních zemědělských plodin.

Dotace z EU jsou pro produkci tuhé biomasy určené pro vytápění **málo významné, neboť nerozlišují biomasu pro tekutá biopaliva (bionafta, biolih) od biomasy palivové, což dále znevýhodňuje tuhá fytopaliva pro vytápění.** Zachování národních dotací postupně zajistí dostatek biomasy a tím i nastartování trhu s tolik potřebnou biomasou.

V ČR je nedostatek produkce biomasy a je proto nutné, hledat všechny možnosti jak ji zajistit a nevyhrocovat situaci neopodstatněnými až úzkostlivými názory o omezení pěstování tzv. nepůvodních druhů¹.

Další bariérou rozvoje pěstování energetických plodin jsou podmínky udílení podpor. U evropské dotace je podmínka splnění reprezentativního výnosu, která nerespektuje nedostatečnou zkušenost zemědělců s pěstováním energetických plodin. V České republice chybí dostatek kvalifikovaných poradců pro individuální poradenství zaměřených na oblast pěstování biomasy. **Obecně je tedy nutné posílit regionální poradenství a omezit zbytečnou byrokracii. Přínos energetických plodin se neobejde bez ověření jejich pěstování v provozních podmínkách.**

Další podmínkou je dodržet tzv. **ekonomickou hodnotu energetické produkce**, což znamená, že cena výsledné energetické produkce musí převážet nad případnou cenou dalších produktů z energetické plodiny. To bohužel u vybraných plodin jako jsou např. prádne rostliny nekoresponduje s realitou, neboť u nich lze právě dřevitou hmotu, tzv. pazdeří - tvořící až 70 % celkového výnosu stonků, zpracovat pro energetiku.

Foto: Hana Gabrielová, konopí seté na Příbramsku

Závěry analýzy

Pro zemědělce tak zůstává zatravněním orné půdy a její 5leté sečení (2xročně) finančně zajímavější a časově méně náročné. Ani využití trvalých travních porostů pro energetiku z podpor LFA, Natura 2000 a AEO není reálné, neboť je podmíněno intenzitou hospodářských zvířat. V zemědělském podniku tato produkce slouží pro potravu hospodářským zvířatům a při jejím využití pro energetiku by v celkové bilanci pro zvířata chyběla. Současné ceny obilnin vzrostly natolik, že je dnes jejich pěstování rentabilní více než kdy jindy a konkuruje tak zájmu zemědělců o pěstování energetických plodin.

Jedním z faktorů, které mohou pěstování biomasy výrazně ovlivnit, je současná daňová politika. Nástrojů je celá řada: snížení DPH u paliv z biomasy, zrušení podpory tzv. zelené nafty a náhrada této kontraproduktivní dotace takovou, která podpoří používání čistých biopaliv v zemědělství či odbourání spotřební daně na ekologicky

¹ Energetické plodiny vyšlechtěné nebo vyselektované z nepůvodních druhů rostlin nebo jejich kříženců, které u nás nebyly pěstovány na zemědělské půdě musí být povoleny MŽP. Ustanovení § 5 odst. 4 a 5 zákona 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny, který podmiňuje zavádění geograficky nepůvodních druhů rostlin do krajiny souhlasem orgánu ochrany přírody.

příznivá paliva. **Je nezbytné přehodnotit dotační politiku v zájmu produkce biomasy z energetických rostlin využívaných jako pevná biopaliva.**

Cesta komplexní podpory pro cílenou produkci biomasy vede přes vytváření hospodářských družstev, která by sdružovala prvovýrobce při zpracovatelském závodu a současně majetkově propojovala zemědělce. Odbytová, zpracovatelská a skladištní družstva mohou umožnit vytvoření a rozvoj lokálních trhů nejen s biomasou, ale i s dalšími produkty. V praxi by to znamenalo, že by měl zemědělec, se svým několika procentním podílem v družstvu zpracovatelů biomasy, zajištěný odbyt a současně i podíl na zisku, čímž by byl k její produkci motivován. **Žádoucí trh s biomasou se začne vytvářet, až bude biomasy dostatek. Proto je třeba pro její pěstování zajistit nezbytnou státní podporu.**

Foto: Vlasta Petříková – hořčice, brikety štovík, lisovna na peletky

Doporučení vyplývající z analýzy:

- Stát by měl otevřeně deklarovat dlouhodobý postoj k rozvoji pěstování energetické biomasy. Jasný postoj státu je zcela nutný pro motivaci zemědělců i dalších investorů k vyvíjení aktivit v této oblasti.
- Posílit státní dotační politiku v zájmu rozvoje pěstování biomasy k výrobě pevných biopaliv.
- Vyškolit individuální poradce akreditované při MZe v oblasti pěstování energetických plodin a zpracování biomasy, popř. vytvořit regionální poradenská centra při stávajících Krajských informačních střediscích pro rozvoj venkova a při Agrárních komorách.
- Nalézt vhodnou alternativu za národní podporu (program 1.U), která je **zásadní** pro rozvoj pěstování energetických plodin.
- Změnit pravidla pro evropskou dotaci na podporu pěstování energetických plodin (C-kreditu) a to tak, aby se omezila zbytečná byrokracie. Požadavky této dotace by měly odpovídat stávající zemědělské praxi včetně stanovování reprezentativních výnosů.
- Podporovat ověření pěstování energetických plodin v provozních podmínkách.
- Neomezovat pěstování tzv. nepůvodních druhů, které by vyřadilo z možnosti pěstování nejperspektivnější energetické plodiny již ověřené v provozních podmínkách.
- Pro podporu rozvoje pěstování rychlerostoucích dřevin se doporučuje přeřadit podporu na zakládání plantáží z osy I. do osy II. evropského fondu podpory rozvoje venkova EAFRD.

Foto: Ivo Celjak, Jihočeská univerzita, Plantáže rychle rostoucích topolů, podzim 2007

Celý text „Analýza podpor potravinářské a energetické produkce v zemědělství v České republice pro rok 2007“ ke stažení na internetových stránkách sdružení Calla:
http://www.calla.cz/data/energetika/ostatni/biomasa_analyza.pdf

Sdružení Calla
P.O.Box 223
37004 České Budějovice
tel: 387 310 166
www.calla.cz

Hnutí DUHA

Hnutí DUHA
Bratislavská 31
602 00 BRNO
tel: 545 214 431
www.hnutiduha.cz

Vypracovala: Bc. Hana Gabrielová
E-mail: hana.gabrielova@calla.cz

Realizováno v rámci projektu č. 323069:

„Veřejná kampaň za podporu výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie“

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

